

Ірина ТЕЛИЧКО

Тернопільський національний економічний університет

СУЧАСНИЙ СТАН СВІТОВОГО РИНКУ ЗЛИТТІВ ТА ПОГЛИНАНЬ

На сьогоднішній день ступінь активності на ринку злиттів і поглинань (M&A) є важливим індикатором стану економіки країни в цілому, оскільки її загальна конкурентоспроможність визначається тим, наскільки успішно та динамічно суб'єкти господарювання країни проникають на суміжні ринки і наскільки ефективно відбуваються процеси консолідації в галузях її економіки. Сучасний стан розвитку системи світогосподарських зв'язків характеризується значною інтенсифікацією процесів злиття і поглинання, саме тому дослідження цих процесів, а також тенденцій розвитку даного ринку є дуже актуальним.

За даними Mergermarket, обсяг завершених угод M&A на світовому ринку за 3 квартали 2012 року становив 1 426,5 млрд. дол. США, що демонструє зниження на 19,4 % порівняно з показником цього самого періоду 2011 року, який становив 1 769,3 млрд. дол. США., і є мінімальним показником з 2009 року. Обсяг транскордонних злиттів і поглинань за перші 9 місяців 2012 року становив 34% світового обсягу угод M&A (611,0 млрд дол. США) [1].

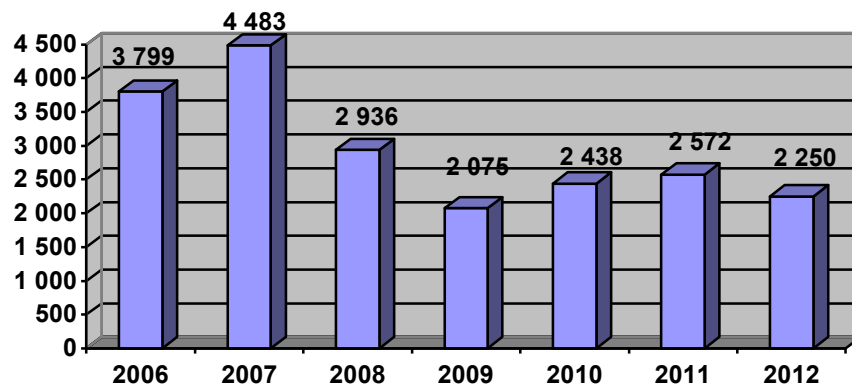


Рис. 1 Динаміка зміни обсягів оголошених M&A угод на світовому ринку 2006-2012 рр. (млрд. дол. США)

Джерело: побудовано за даними Thomson Reuters та Ernst&Young

Станом на кінець третього кварталу 2012 року 39,7% оголошених угод у світі припадало на регіон Північної Америки. Найбільшою угодою (55,3 млрд. дол. США) стало не злиття, а поділ американського фармацевтичного холдингу Abbott Laboratories. В цілому обсяг угод з розділення компаній на частини або з виділення операцій в окремі структури склав 1,1 трлн дол. США – 47% від загального обсягу угод M&A. Рекордна з 1992 року частка операцій з розділення пояснюється прагненням компаній спростити корпоративне управління та підвищити ефективність. Зниження обсягів угод злиття і поглинання у США станом на кінець третього кварталу 2012 року становило 23,1 % порівняно з аналогічним періодом 2011 року [2].

Свідченням економічних труднощів, які на даний час переживає Європа (частка регіону в загальносвітовому обсязі угод M&A становить 28%), є падіння показника загальної вартості оголошених угод на 40% порівняно з відповідним періодом 2011 року [2]. Якщо розглядати окремо країни євросони, то за цей самий період активність на ринку угод M&A також знизилася (на 28%). Найбільшим покупцем стала американська Johnson & Johnson, що оголосила про придбання за 21,3 млрд. дол. США швейцарського виробника медичної продукції Synthes.

Згідно з Bloomberg, не виключено, що криза в результаті може призвести до сплеску в сфері операцій M&A в Європі. Вже після розростання економічних проблем в Європі інтерес до придбань в даному регіоні висловлювали американська корпорація General Electric, китайська промислова корпорація HNA Group і японська компанія Fast Retailing.

За даними агентства Thomson Reuters, на ринках, що розвиваються, обсяг злиттів і поглинань у 2012 році скоротився на 16% (частка в загальносвітовому обсязі - 12%). Лідером серед країн за обсягами операцій з M&A на ринках, що розвиваються, є Китай, компанії якого взяли участь у 37% угод на даних ринках. За Китаєм йдуть Південна Корея (з часткою 12%) і Бразилія (10%). Росія зайняла четверте місце (9%) завдяки угоді між компаніями «Роснефть» і BP (на суму 54,5 млрд. дол. США)

Серед секторів економіки, за обсягами оголошених угод з M&A в 2012 році позиції лідерів зайняли: нафтогазова промисловість, де було здійснено 17% від усіх угод M&A (найбільшою угодою, оголошеною в цій галузі, була пропозиція від компанії CNOOC відносно канадської нафтогазовидобувної компанії Nexen при загальній вартості угоди в розмірі 18,2 млрд. дол. США) [5], фінансовий сектор - 11%, обробна промисловість - 10%, багато в чому завдяки об'єднанню гірничодобувних компаній Xstrata і Glencore (на суму 46 млрд. дол. США), виробництво споживчих товарів - 10% та сфера нерухомості -9% [4].

Провідним фінансовим консультантом з операцій M&A в 2012 році став Goldman Sachs. Він взяв участь в 393 угодах на 617 млрд. дол. США. Також лідерами залишались Morgan Stanley, Barclays та Deutsche Bank [1].

Що стосується ринку злиття та поглинання України, то в 2012 році даний ринок характеризувався збільшенням кількості при зменшенні середньої вартості транзакцій. Було здійснено близько 150 операцій M&A, що в п'ять разів більше кількості угод 2011 року, але в грошовому вимірі зростання обсягів не відбулося, а загальна сума склала близько 5 млрд. дол. США. Велику кількість транзакцій (понад 60%) було спрямовано не на продаж бізнесу в цілому, а на залучення інвестицій для подальшого розвитку шляхом продажу частки в компанії [5].

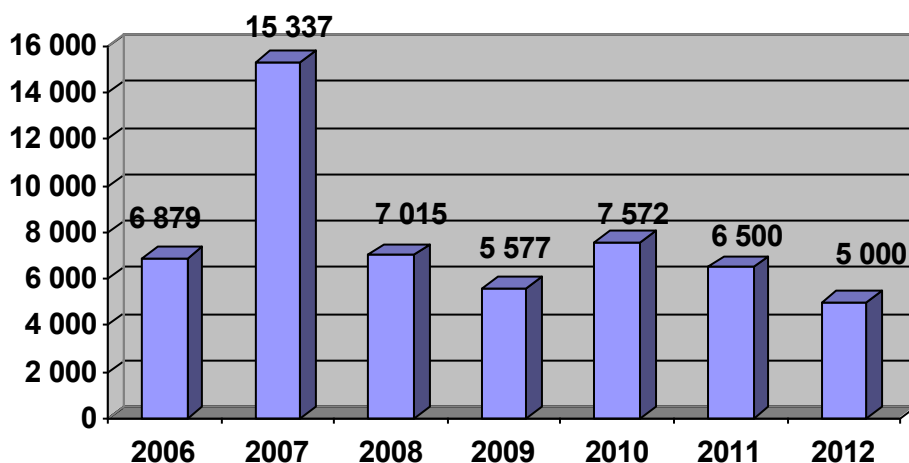


Рис. 2. Динаміка ринку M&A України за 2006-2012 рр. (млн. дол. США)

Джерело: Ernst&Young, МТ-Інвест

За даними УНІАН, в 2013 році, як і в попередньому, перспективними будуть сільське господарство і фінансова сфера, де продовжаться процеси консолідації проблемних і невеликих активів [6].

Отже, основними тенденціями, що склались на світовому ринку M&A є: макроекономічні проблеми, у тому числі тривала криза єврозони (ескалація боргової кризи, що охопила Італію та Іспанію) і загроза "фінансового обриву" в США, це утримувало компанії розвинутих країн від укладення угод злиття і поглинання, в результаті чого 2012 рік став роком стагнації для ринку M&A. Загальна вартість операцій злиття і поглинання у 2012 році знизилася удвічі порівняно з рекордними обсягами, зафіксованими у 2007 році. За даними "Ernst&Young", у 2013 році

міжнародні корпорації більш охоче інвестуватимуть у Китаї. До п'ятірки найпривабливіших з цієї точки зору країн також входять США, Індія, Бразилія та Німеччина.

Що стосується українського ринку злиття та поглинання, то в даному випадку слід відзначити аналогічну тенденцію до зниження, як і на світовому ринку M&A. Покращити цей результат можливо вдасться за рахунок подальшого розпродажу державних активів, таких як вугледобувні підприємства, виробництво та дистрибуція електроенергії, машинобудування. Але якщо метою приватизації буде, як і в 2012 році, не отримання найбільшої ціни, а продаж структурам, наближеним до влади, навряд чи цей процес суттєво збільшить обсяг ринку M&A. Глобальне ж покращення ситуації можливе тільки при суттєвому покращенні інвестиційного клімату та демонополізації багатьох галузей України.

Література

1. *Dealogic M&A Review / first nine months 2012 Preliminary Results* [Електронний ресурс]. – режим доступу: http://www.nacva.com/pdf/Dealogic_M&A_Review_2012.pdf
2. *Press Release mergermarket M&A Round-up for Q1-Q3 2012* [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.mergermarket.com/pdf/mergermarketMARound-upforQ1-Q32012.pdf>.
3. *Bloomberg global legal advisory, Mergers and Acquisitions Rankings Q3 2012* [Електронний ресурс]. – режим доступу: http://www.lawin.lv/files/bloomberg_global_legal_advisory_ma_rankings_q3_2012.pdf.
4. *Thomson Reuters Mergers and Acquisitions review / first nine months 2012* [Електронний ресурс]. – режим доступу: http://dmi.thomsonreuters.com/Content/Files/3Q2012_MA_Legal_Advisory_Review.pdf
5. *Спеціалізований оператор ринку злиття і поглинання в Україні - компанія «MT-Invest»* [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://ma.mtinvest.com.ua/ua/component/content/article/149--maa-2012->.
6. *Інформаційне агентство УНІАН* [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://economics.unian.net>.
7. *Ernst&Young* [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.ey.com/UA/en/Newsroom/News-releases/Press-release---2012-12-26>.

Олександр ТРЕГУБОВ, Альона ЧАЙДАК
Донецький національний університет

ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС ЯК ОДИН З НАПРЯМКІВ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Міжнародний туризм став незмінним супутником розвитку світових глобальних інтеграційних процесів останніх десятиліть. Туризм сьогодні є рушійною силою світової економіки. За даними ЮНВТО він займає перше місце в світовій торгівлі послугами й у забезпеченні доходів від експорту.

Туризм відіграє ключову роль в платіжному балансі багатьох країн, особливо невеликих держав, що розвиваються, для яких він часто є єдиним засобом конкурентної боротьби в динамічній світовій індустрії послуг. Згідно зі світовим звітом щодо туристичної діяльності у 2010 році відновлення світового туризму після кризи 2008 та 2009 років перевищило всі сподівання. Кількість міжнародних туристичних прибуттів досягла 940 мільйонів, що перевищує показники попереднього року на 6,6%. Переважна більшість напрямків повідомила про позитивне зростання, достатнє або майже достатнє для компенсації понесених витрат. Відновлення пройшли на різних швидкостях – в країнах з економікою, що розвивається швидше (+8%) і повільніше в країнах з розвинутою економікою (+5%) [1, с. 3].

Також можна зазначити, що основною метою візиту до різних країн світу все ще є відпочинок (51%), а основним видом транспорту, якому надають перевагу туристи різних рівнів, є повітряний (51%). Що стосується напрямків, лідером з 1990 року залишається Південна Європа